

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

ЗАТВЕРДЖЕНО
науково-методичною комісією
факультету економіки та управління
ВНУ імені Лесі Українки
Протокол № 7 від 11.01.2022 р.

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
підготовки магістра
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Економіка довкілля та природних ресурсів

Силабус навчальної дисципліни МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ підготовки магістра галузі 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, освітньо-професійної програми Економіка довкілля та природних ресурсів

Розробник: Павлова Олена, завідувач кафедри економіки та природокористування, д.е.н., професор

Гарант освітньо-професійної
програми

Економіка довкілля та природних ресурсів

Костянтин ПАВЛОВ

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

протокол №7 від 28.12.2021 р.

Завідувач кафедри
економіки та природокористування

ПАВЛОВА

© Павлова Олена, 2021 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	051 Економіка, Економіка довкілля та природокористування, Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 240/8		Рік навчання 2021 / 2022
		Семестр 2
ІНДЗ: немає		Лекції 20 год.
		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Вивчення ринку природних ресурсів на мікроекономічному рівні дозволяє отримати більш стійкі, конкурентні позиції підприємствам форм різної власності та потребує детального вивчення.

2. Пререквізити: мікроекономіка, макроекономіка, економіка підприємства, теорія економічної науки, економіка природокористування, економічна оцінка природних ресурсів, еколого-економічна безпека.

Постреквізити: Економічні основи ресурсозбереження, моніторинг соціально-економічних систем, енергоощадна економіка, аналітична економіка.

2.Мета і завдання навчальної дисципліни – Надати студентам знання та практичні навички з питань економічних процесів, що відбуваються на ринку і пов'язані з використання природних ресурсів для забезпечення ефективності діяльності.

Вивчення попиту і пропозиції природних ресурсів; засвоєння теорії невідтворювальних природних ресурсів; оволодіння методикою оцінки природних ресурсів; ознайомлення з методами державного регулювання ринку природних ресурсів

3.Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК5. Здатність працювати в команді.
- ЗК6.Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

- СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
- СК2.Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.
- СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
- СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
- СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
- СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
- СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
- СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.
- СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

- ПР1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.
- ПР2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
- ПР3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
- ПР4. Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.
- ПР5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.
- 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.
- ПР7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПР8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПР9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПР10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПР11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПР12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПР13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПР14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Ко нс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи мікроекономічного аналізу							
Тема 1. Загальна характеристика ринку природних ресурсів	24		2	2	7	0	O / 4
Тема 2. Теорія попиту на природні ресурси	24		2	2	7	1	O / 4
Тема 3. Теорія ринку невідтворювальних ресурсів	24		2	2	7	1	O, C3 / 4
Тема 4. Теорія ринку землі та ренти	24		2	2	7	0	O, C3 / 4
Разом за модулем 1	96		8	8	28	2	16 балів
Змістовий модуль 2. Еколого-економічна оцінка природних ресурсів							
Тема 5 Аналіз ринків природних ресурсів в Україні	24		2	2	7	1	O, C3 / 4
Тема 6. Еколого-економічна оцінка природних ресурсів	24		2	2	7	1	O, C3 / 4
Тема 7. Природна рента як основа оцінювання землі	24		2	2	7	1	O, C3 / 4
Тема 8. Економічний механізм природокористування та регулювання ринку природних ресурсів	24		2	2	7	1	O, C3 / 4
Тема 9. Особливості порушення рівноваги на ринку природних ресурсів на	24		2	2	8	1	O, C3 / 4 бали

мікроекономічному рівні							
Тема 10.Шляхи досягнення цінової та ресурсної рівноваги на ринку природних ресурсів в наслідок мікроекономічному аналізі	24		2	2	8	1	O, C3 / 4
Разом за модулем 2	144		12	12	44	6	24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота							60 балів
Всього годин / Балів	240		32	28	72	8	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Попит на ресурси та його фактори.
2. Зміни у ринковому попиті на ресурси.
3. Еластичність попиту на ресурс та фактори її зміни.
4. Теорія ринку невідтворювальних природних ресурсів М. Хабберта.
5. Теоретичні погляди на ринок природних ресурсів Д. Рейнолдса.
6. Інформаційне поле функціонування ринку невідтворювальних ресурсів.
7. Процес виснаження природних ресурсів та його вплив на конкурентоспроможність.
8. Мінеральні ресурси.
9. Земельні ресурси. 3 Водні ресурси.
10. Лісові ресурси
11. Економічний механізм природокористування: типи та проблеми його формування.
12. Регулювання ринку природних ресурсів.
13. Ефективність регулювання: проблеми та шляхи розв’язання.
14. Лісова рента: сутність, вилучення та розподіл
15. Інституційні зміни і земельна рента.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача

про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на залік

1. Мікроекономічний аналіз ринку природних ресурсів, як розділ економічної теорії.
2. Етапи розвитку мікроекономіки як науки.
3. Предмет мікроекономічного аналізу ринку природних ресурсів, його суб'єкти та об'єкт.
4. Основні поняття та припущення мікроекономіки.
5. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень.
6. Позитивна та нормативна мікроекономіка.
7. Попит і закон попиту. Крива попиту. Нецінові фактори зміни попиту на ринку природних ресурсів.
8. Пропозиція і закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові фактори зміни Пропозиції на ринку природних ресурсів.
9. Цінова еластичність попиту на ринку природних ресурсів.
10. Дугова та точкова еластичність попиту на ринку природних ресурсів.
11. Еластичність попиту і загальний дохід на ринку природних ресурсів.
12. Перехресна еластичність попиту на ринку природних ресурсів.
13. Еластичність попиту за доходом на ринку природних ресурсів.
14. Практичне застосування теорії еластичності на ринку природних ресурсів.
15. Ціна рівноваги або ринкова ціна: механізм формування. Надлишок та дефіцит на ринку природних ресурсів.
16. Зміна ринкової рівноваги під впливом дії нецінових факторів попиту і пропозиції на ринку природних ресурсів.
17. Ринкова рівновага: суть, види.
18. Вигоди споживача й виробника від механізму ринкового ціноутворення на ринку природних ресурсів.
19. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки.
20. Законодавче встановлення максимальної ціни.
21. Встановлення законодавством мінімальної ціни на ринку природних ресурсів.

22. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.
23. Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.
24. Поняття корисності та її види.
25. Загальна і гранична корисність на ринку природних ресурсів.
26. Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності блага.
27. Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження.
28. Рівновага споживача.
29. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін.
30. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
31. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу.
32. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення.
33. Бюджетне обмеження і можливості споживача.
34. Споживча рівновага при бюджетному обмеженні.
35. Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу. Криві Енгеля.
36. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін.
37. Споживчий надлишок на ринку природних ресурсів.
38. Ефекти заміщення і доходу у загальному ефекті від зміни ціни.
39. Фірми, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми на ринку природних ресурсів.
40. Процес виробництва. Ресурси і випуск.
41. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором.
42. Стадії виробництва та обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.
43. Виробнича функція з двома змінними факторами виробництва. Ізокванта та її властивості.
44. Рівновага виробника. Траєкторія розвитку фірми. Оптимальний шлях розвитку в довгостроковому періоді на ринку природних ресурсів.
45. Закон ефекту масштабу: зростаючий, незмінний та спадний ефекти на ринку природних ресурсів.
46. Суть витрат фірми. Економічні та бухгалтерські витрати на ринку природних ресурсів.
47. Витрати виробництва в короткостроковому періоді на ринку природних ресурсів.
48. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Оптимальний випуск продукції фірмою в довгостроковому періоді на ринку природних ресурсів.
49. Суть доходу та його види на ринку природних ресурсів.
50. Поняття та види прибутку.
51. Ринок досконалої конкуренції на ринку природних ресурсів.
52. Визначення ціни і випуску продукції досконалим конкурентом в короткостроковому періоді на ринку природних ресурсів.
53. Визначення чистої монополії та причини її існування. Види монополії на ринку природних ресурсів.
57. Олігополія: суть та основні ознаки на ринку природних ресурсів.
58. Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси.
59. Особливості формування попиту на економічні ресурси.
60. Оптимальне поєднання ресурсів. Ціноутворення на фактори виробництва.
61. Ринок землі. Земельна рента та ціна землі.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання:	
Бали	Зміст
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : [Навч. посібник]: У 2-х кн. / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – 4-е вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2016. – 437 с.
2. Базилевич В. Д. Мікроекономіка : [Підручник] / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай / За ред. В. Д.Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 677 с.
3. Базилінська О. Я. Мікроекономіка : [Навч. посібник] / О. Я. Базилінська, О. В. Мініна. 3-є вид., виправлене. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
4. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія : [Навч. посібник] / За ред. Г. І.Башнянина і О. В. Щедрої. – Львів : Новий Світ, 2007. – 640 с.
5. Безугла О. В. Мікроекономіка : [Навч. посібник] / О. В.Безугла, І. І. Постіл – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 288 с.
6. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять/ Павлов К.В., Павлова О.М.. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 79 с.
7. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять / Павлова Олена Миколаївна. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 46 с.

Додаткова література

1. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
2. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.
3. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.
4. Espinola-Arredondo A., Munoz-Garcia F. Intermediate Microeconomic Theory: Tools and Step-by-Step Examples. The MIT Press, 2020. 505 p.

Інтернет-ресурси

1. Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
3. Міністерство аграрної політики та продовольства. URL: <https://minagro.gov.ua/ua>
4. Міністерство економіки України. URL: www.me.gov.ua